

Nacionalinio saugumo ir gynybos politika

Mūsų požiūris

Prieš 30 metų iškovoję nepriklausomybę, turime padaryti viską, kad Lietuva daugiau niekada nepatirtų okupacijos. Tradiciniai kariniai iššūkiai šiandien niekur nedingo, be to, šalia jų atsiranda naujos kartos hibridinės grėsmės, orientuotos į mūsų visuomenės ardymą, jos silpnybių išnaudojimą bei Lietuvos valstybingumo silpninimą. Šių iššūkių kontekste Stiprios ir apsiginti pasiruošusios Lietuvos kūryba sėkminga bus tik tada, jei mūsų visuomenė bus atspari naujos kartos hibridinėms grėsmėms, ji bus įtraukta į teritorinės gynybos bei priešininko atgrasymo visuotinės gynybos ir pilietinio pasipriešinimo sistemą, Lietuva turės aprūpintą ir gerbiamą kariuomenę bei modernią ginkluotę, o NATO sustiprins savo atgrasymo pajėgumus visame rytiniame Aljanso flange.

Lietuvai, norint pagerinti savo saugumo padėtį, šiandien kaip niekad stipriai reikia imtis aktyvios diplomatinės veiklos, siekiant sutvirtinti euroatlantinę integraciją ir taip užtikrinti stabilumą regione. Mums priešiškos valstybės nedviprasmiškai rodant agresijos apraiškas, Lietuvai tampa gyvybiškai svarbus tokių tarptautinių žaidėjų kaip NATO ar Europos Sąjungos (ES) vaidmuo, todėl turime dėti visas pastangas, jog būtų sudarytos geriausios įmanomos sąlygos adekvačiam gynybos finansavimui, gynybos infrastruktūros plėtrai ir mūsų sąjungininkų savitarpio pagalbai ir organizuotam pilietiniam pasipriešinimui agresijos atveju. Lygiai taip pat Lietuvai itin svarbu rūpintis ir jos pačios gynybos pajėgumais – tam, kad atitiktume visus NATO keliamus reikalavimus ir užtikrintume valstybės teritorinį saugumą.

Šiandien, siekiant saugumo garantijų, nepakanka dėmesio vien tik teritoriniam saugumui – hibridinis karas jau tapo labiausiai paplitusia agresijos forma, todėl Lietuva turi dėti dideles pastangas, stengiantis apsisaugoti nuo „minkštųjų“ grėsmių. Vienas esminių šio tikslo aspektų – didinti visuomenės atsparumą iš mums priešiškų valstybių skleidžiamai dezinformacijai, skiriant ypatingą dėmesį jaunosios kartos pilietiniam ir patriotiniam ugdymui, informacijos ir jos šaltinių patikimam vertinimui. Be to, privaloma daug dėmesio skirti ir apsisaugojimo nuo kibernetinių grėsmių pajėgumo stiprinimui, tuo pačiu lygiagrečiai koreguojant Lietuvos įstatyminę bazę taip, kad priešiškosiose Lietuvai valstybėse veikiančios įmonės negalėtų dalyvauti Krašto apsaugos sistemos organizuojamuose sandoriuose.

Galiausiai, privalome skirti atitinkamą pagarbą ir dėmesį tiems, kurie rizikuoja savo gyvybe tam, kad užtikrintų Lietuvos ir visų jos žmonių saugumą. Lietuvoje per 30 nepriklausomybės metų nebuvo sugebėta įtvirtinti „kario veterano“ bei kitų statutinių tarnybų – veteranų sąvokų. Vis dar nėra sukurtos efektyviai funkcionuojančios integracijos į darbo rinką sistemos tarnybų baigusiems, o ir suteikiamos socialinės garantijos nėra adekvačios jų darbo rizikai. Neabejojame, jog žmonės, saugantys mūsų valstybę, nusipelnė didesnio įvertinimo, todėl tinkamų socialinių sąlygų užtikrinimas veteranams, taps vienu mūsų prioritetų.

Todėl mes, Tėvynės Sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai, savo strategiją krašto apsaugos ir nacionalinio saugumo srityje grindžiame šiais prioritetais:

- Aktyvus veikimas stiprinant euroatlantinę integraciją gynybos srityje ir Lietuvos gynybinių pajėgumų plėtra.
- Visapusis pasiruošimas hibridinio karo grėsmėms, stiprinant visuomenės atsparumą, tobulinant kibernetinę gynybą ir pertvarkant teisinę bazę.
- Didesnės socialinės garantijos kariams ir kitiems statutiniams pareigūnams, ypatingą dėmesį skiriant veteranams.

Pagrindiniai iššūkiai:

GLAUDI PARTNERYSTĖ SU SĄJUNGININKAIS IR LIETUVOS GYNYBOS PAJĖGUMŲ UŽTIKRINIMAS

ŠIANDIEN, BŪDAMI NATO IR ES, ESAME SAUGIAUSI PER VISĄ MŪSŲ MODERNIOS VALSTYBĖS ISTORIJĄ.

Lietuvos gyvybinis interesas – taisyklėmis ir stipriomis institucijomis paremti tarptautiniai santykiai. Sistemingi Rusijos bandymai perbraižyti Europos saugumo sistemą bei kylantys nesutarimai transatlantiniuose santykiuose ir toliau skatina mus mąstyti geopolitinėmis kategorijomis. Tarptautinių santykių istorija liudija, jog taisyklių ir institucijų vaidmeniui mažėjant, į areną grįžta aljansų politika ir strateginiai ryšiai tarp didžiųjų valstybių ir jiems svarbių regioninių sąjungininkų. Tai, kad tradicinės karinės grėsmės niekur nedingo liudija ir vykstantys procesai aplink mus. Šiandien prie rytinių NATO sienų ir Rusijos vakarų regionuose vienam NATO kariui tenka dešimt Rusijos karių. Viena opiausių Lietuvos ir viso Baltijos regiono saugumo spragų – regioninė oro gynyba.

ŠIANDIEN MŪSŲ SAUGUMĄ MAŽINA IR TRANSATLANTINIŲ SANTYKIŲ SILPNĖJIMAS.

Tokias tendencijas lemia keli veiksniai: nepakankamas sąjungininkų Europoje gynybos finansavimas ir nepakankamas naštos pasidalijimas, vis dažniau pasigirstančios idėjos kurti autonomiškai nuo JAV veikiančias Europos gynybos pajėgas, skirtingos JAV ir didžiųjų Vakarų Europos valstybių strateginės kultūros, stiprėjančios JAV vienašališkumo tendencijos, kurios kertasi su daugeliui Vakarų Europos valstybėms pamatiniu – daugiašališkumo – principu ir skatina glaudesnę ES integraciją gynybos srityje.

LIETUVA VADOVAUJASI TERITORINĖS GYNYBOS KONCEPCIJA,

kuri reikalauja platesnio visuomenės įsitraukimo. Apklausos rodo, kad ginkluoto užpuolimo atveju prie šalies gynybos norėtų prisidėti apie 300 tūkst. Lietuvos gyventojų. 10 tūkst. gyventojų tarnauja Krašto apsaugos savanorių pajėgose (KASP) arba yra Šaulių sąjungos nariai. Tai yra grindys, nuo kurių turime atsispirti. Lietuvoje yra žmonių, kurie pasiryžę valstybę ginti ne tik ginklu, bet ir savo žiniomis bei gebėjimais. Šaulių sąjunga, kaip sukarinta visuomeninė organizacija, neribojama narių skaičiumi, galėtų tapti visuomenės atsparumo hibridinėms grėsmėms ugdymo stuburu, valios priešintis įrodymu ir kartu su kariais savanoriais bei koviniais asmenų ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetais – vienu iš teritorinės gynybos ramsčių.

Pagrindiniai darbai:

1. NATO PASTIPRINIMO STRATEGIJOS SIEKIS.

Sieksime, kad NATO turėtų pastiprinimo strategiją (angl. – reinforcement strategies), ypač kovodama su karinės izoliacijos (A2/AD) priemonėmis Suvalkų koridoriuje ir Baltijos jūroje. Sieksime, kad NATO gynybos planai Baltijos šalims ir Lenkijai būtų nuolat atnaujinami, remsime NATO vadaviečių išdėstymo reformą, skiriant daugiau dėmesio NATO rytiniam flangui. Lietuvos interesus, kad Aljanso struktūros būtų arčiau kylančių grėsmių bei užtikrintų greitą NATO reakciją krizės atveju. NATO oro policijos misija Baltijos šalyse turi tapti sudėtine oro gynybos dalimi. Oro gynyba užtikrintų, kad Baltijos šalis prireikų pasiektų sąjungininkų pagalba.

2. GLAUDESNIO ES BENDRADARBIAVIMO SAUGUMO SRITYJE SKATINIMAS

Neslopstanti Rusijos agresija, kibernetinės ir informacinės atakos, terorizmo grėsmės reikalauja ES imtis daugiau iniciatyvos saugumo ir gynybos srityje ir prisidėti prie NATO pastangų. Trys prioritetinės ES saugumo ir gynybos politikos kryptys galėtų būti – valstybių narių gynybos pajėgumų stiprinimas, kliūčių kariniam mobilumui mažinimas ir priemonių reaguoti į hibridines bei kibernetines grėsmes stiprinimas. Svarbu užtikrinti, kad ES saugumo ir gynybos iniciatyvos liktų atviros transatlantiniams partneriams. 2021–2027 m. ES finansinėje perspektyvoje Europos saugumo ir gynybos reikmėms planuojama skirti nuo 10 iki 20 mlrd. eurų. Turime siekti, kad šie pinigai prisidėtų prie realių gynybinių pajėgumų valstybėse narėse stiprinimo, kliūčių kariniam mobilumui mažinimo ir realių instrumentų kovai su naujomis grėsmėmis atsiradimo. Vienas tokių projektų – Lietuvos iniciatyva kuriamoms ES kibernetinės greitojo reagavimo pajėgos. Taip pat turime siekti, kad Lietuvos įmonės bei mokslininkai aktyviai dalyvautų daugiametės finansinės perspektyvos kontekste kuriamo ES gynybos fondo finansuojamose projektuose.

3. LYDERYSTĖ NAIKINANT KLIŪTIS KARINIAM MOBILUMUI.

Naudodamiesi Lietuvos diplomatijos pajėgumais sieksime užtikrinti, kad sąjungininkų pastiprinimas Lietuvą ir kitas Baltijos šalis galėtų pasiekti greičiau. Aljanso šalys jau įsipareigojusios supaprastinti ir greitinti karinių pajėgų judėjimo procedūras. Lietuva šioje srityje turi tapti lydere, kad neliktų jokių kliūčių sąjungininkų pajėgoms patekti į šalį. Pasitelkus ES instrumentus būtina gerinti kelių, geležinkelių ir kitą civilinę infrastruktūrą, ją pritaikant kariniams poreikiams. Tam naujoje ES daugiametėje finansinėje perspektyvoje Europos Komisija siūlė skirti 6,5 mlrd., tačiau derybų metu suma gerokai sumažinta. Lietuva turėtų siekti, jog ES biudžete kariniam mobilumui būtų skirtas adekvatus finansavimas. Karinis mobilumas („karinio Šengeno“ idėja) yra ta sritis, kur Lietuva galėtų remti gilesnę ES valstybių narių integraciją ir didesnę ES vaidmenį, nes šis projektas puikiai papildytų NATO galimybes.

4. PARAMA JAV BUVIMUI REGIONE.

Remsime ir ieškosime būdų prisidėti prie Lenkijos strateginio tikslo – įkurti JAV nuolatinę karinę bazę ar/ir sustiprinti amerikiečių būvimą Lenkijos teritorijoje. Tai pakels viso mūsų regiono atgrasymo pajėgumus į daug aukštesnį lygį. Nuolatinės JAV karinės bazės įkūrimas suteiktų unikalią galimybę kartu rengti bendrus karinius mokymus ir pratybas, be to, itin svarbu užtikrinti, kad operacinis šios karinės bazės veikimo laukas apimtų ir Baltijos šalis. Tai sustiprintų „Suvalkų koridoriaus“ saugumą ir Baltijos šalių apginamumą.

5. TOLESNIS NACIONALINIŲ GYNYBOS PAJĖGUMŲ STIPRINIMAS.

Būtina turėti nacionalinius gynybos pajėgumus, kurie leistų intervencijos atveju su-
laukti, kol atvyks sąjungininkų pagalba. Pagal Lietuvos gynybos planus agresijos atve-
ju valstybę gintų tam parengta kariuomenė, ją papildytų aktyviojo ir parengtojo re-
zervų kariai, taip pat prisidėtų dalis vidaus tarnybos pareigūnų bei koviniai asmenų ir
jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetai. Nuolatinė privalomoji karo tarnyba,
t. y. šauktinių kariuomenė, ne tik leidžia papildyti profesionalų kariuomenės gretas,
aktyvųjį ir parengtąjį rezervus, bet ir ugdo patriotizmą, jaunimo atsakomybę už savo
valstybę. Turime užtikrinti reikalingų sprendimų tolesnį įgyvendinimą: tęsti privalo-
mają karinę tarnybą, stiprinti greitojo reagavimo pajėgas, nuosekliai didinti gynybos
finansavimą (2,5 proc. nuo BVP iki 2025 metų). Šio tikslo neatsisakome net ir COVID-19
kontekste. Tik gerai parengta ir aprūpinta kariuomenė bei visuotinis pasirengimas gin-
tis yra stipriausia atgrasymo priemonė ir prielaida ilgalaikiai taikai Lietuvos žemėje.

6. MIŠRIOS KARIUOMENĖS VIZIJOS LIETUVOS KARIUOMENĖJE TAIKYMAS.

Šios vizijos esmė – gerai aprūpinta profesionali kariuomenė su reikiamo dydžio tinka-
mai parengtu rezervu iš savanorių ir šauktinių. Iki 2024 metų profesionalios kariuome-
nės dalis turi sudaryti 16-20 tūkst. karių, kurių apginklavimui, aprūpinimui, moderniza-
vimui turi būti skiriama didžioji gynybos finansavimo dalis, ypatingą dėmesį skiriant
sausumos pajėgoms, oro gynybai, prieštankinei ginkluotei. Būtina suformuoti rezervą,
kurį iki 2030 metų sudarytų 60 tūkst. parengtų žmonių.

7. KARIUOMENĖS PAJĖGUMŲ DIDINIMAS

Nuoseklus perėjimas prie visuotinio šaukimo po vidurinio mokslo sistemos turi būti
siekiama. Tačiau praktinis įgyvendinimas įmanomas tik radus platų politinį sutarimą
bei užtikrinus tinkamą kariuomenės pasirengimą ir adekvatų parengiamąjį laikotarpį.
Devynis mėnesius atitarnavę nuolatinės privalomosios tarnybos kariai (šauktiniai),
neperėję į profesinę karo tarnybą, įrašomi į kariuomenės rezervą.

8. PADĖSIME AUGTI ŠAULIŲ SĄJUNGAI IR SKATINSIME PILIEČIUS ĮSITRAUKTI GINANT VALSTYBĘ.

Pasiūlysiame paskatas gyventojams, savanoriškai nusprendusiems ginti mūsų valsty-
bę. Užtikrinsime, kad Šaulių sąjunga, išplėstų galimybes prisidėti įvairių sričių eksper-
tams, taptų ne tik skaitlinga organizacija, bet ir praktiškai prisidedančia prie teritori-
nės gynybos stiprinimo. Užtikrinsime, kad Krašto apsaugos ministerija Šaulių Sąjungai
teiktų didesnę metodinę pagalbą ir materialinę palaikymą. Šauliams ir kariams savano-
riams sudarysime palankesnes sąlygas ginklams įsigyti. Tai pasikeitusios geopolitinės
situacijos kontekste leistų didinti pasirengimą reaguoti į išskylančius iššūkius, kai reak-
cijos laikas tampa labai svarbiu veiksniumi, atgrasančiu potencialų agresorių nuo karinės
jėgos naudojimo šalies teritorijoje. Lietuva turės laikytis principų, kurie neleistų nu-
ginkluoti mūsų piliečių ir ginklų savininkams nebūtų plečiami europiniai ribojimai. Taip
pat neturi būti sudaromos ar plečiamos teisinės prielaidos ginklų paėmimui iš visų
juos teisėtai turinčių asmenų ir taip ribojamos pilietinio pasipriešinimo potencialiam
agresoriui galimybės.

9. PARENGSIME

Pilietinio pasipriešinimo koncepciją, kurioje bus apibrėžtos valstybės institucijų pareigos ir prievolės (kiekvienai savo kompetencijos ribose) bei jų tarpusavio bendradarbiavimas ir sąveikavimas, rengiant visuomenę visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui ir veikimui įvykus agresijai. Šiuo tikslu esamus įstatymus suderinsime su Lietuvos Respublikos Konstitucija ir tarpusavyje, bei parengsime trūkstamus. Parengsime Pilietinio (ginkluoto ir neginkluoto) pasipriešinimo koncepcijos įgyvendinimo veiksmų planą, numatantį mokymo centrų kūrimą, programų bei piliečių rengimą ir t.t. Aktyvaus ginkluoto pasipriešinimo potencialų resursą šiuo metu sudaro beveik 95 tūkstančiai ginklų savininkų, turinčių ginklus savigynai, medžioklei ir sportui. Neginkluoto pasipriešinimo potencialų resursą sudaro visi Lietuvos gyventojai, kuriuos jau nuo 7 m. amžiaus būtina mokyti ir rengti neginkluoto, bei nesmurtinio pasipriešinimo veiksams.

10. NUSTATYSIME

ginklų savininkų ir jų ginklų teisinį statusą nepaprastosios ir karo padėties metu. Tik tuomet, kai priešas žinos, kad kiekvienas Lietuvos pilietis yra pasiryžęs ir moka veiksmingai gintis ir ginti valstybę, atgrasys jį praktiškai tikrinti Lietuvos atsparumą dėl per didelių nuostolių.

Pagrindiniai iššūkiai:

ATSPARUMAS HIBRIDINIO KARO GRĖSMĖMS

DAUG IŠŠŪKIŲ LIETUVOS VALSTYBĖS SAUGUMUI KELIA IR MINKŠTOSIOS GRĖSMĖS.

Rusija kuria nuolatinį, prieš Lietuvą nukreiptą propagandos ir dezinformacijos srautą. Menkina Lietuvos valstybingumą, partizaninį bei rezistencinį judėjimą, neigia Sovietų okupaciją. Prisdengdama rūpesčiu savo diaspora, „rusiško pasaulio“ idėjomis mėgina skaldyti Lietuvos visuomenę, vykdo agresyvią geokultūrinę politiką. Kaip ir kitose NATO ir ES valstybėse, Lietuvoje suaktyvėjo ir kitų šalių, o ypač Kinijos, žvalgyba.

Lietuvoje fiksuojama Rusijos žvalgybos ir saugumo tarnybų programiškų vykdoma žvalgybos veikla, nukreipta prieš Lietuvos valstybės informacines sistemas. Kibernetinio šnipinėjimo operacijose naudojami technologškai pažangūs kibernetiniai įrankiai. Lietuvai kartu su kitomis ES bei NATO šalimis netolimoje ateityje teks ypatinga dilema – kaip rasti pusiausvyrą tarp technologinės pažangos („daiktų internetas“, 5G ryšys) ir nacionalinio saugumo, kai naujausių technologijų tiekėjai neatitinka euroatlantinės integracijos kriterijų.

KIBERNETINIS SAUGUMAS TAPO GYVYBIŠKAI SVARBIA NACIONALINIO SAUGUMO DALIMI.

Kibernetinė ir informacinė erdvė neturi sienų. Kibernetinės ir informacinės atakos tampa nauju karo ginklu. Pavyzdžiui, vien praėjusiais metais Lietuva patyrė virš 3 tūkst. kibernetinių incidentų (tris kartus daugiau nei 2018 metais). Jie dažniausiai nukreipti prieš valstybei gyvybiškai svarbius sektorius: gynybos, užsienio reikalų, viešojo

saugumo, energetikos, transporto ar finansų. Siekiama paralyžiuoti valstybės institucijų darbą, pasitelkiant kibernetines atakas skelbti melagingas naujienas žiniasklaidos portaluose. Tai gali būti panaudojama ir priešiškų išorės jėgų bandymams paveikti demokratinį rinkimų rezultatus.

Pagrindiniai darbai:

1. PILIETINIO IR PATRIOTINIO UGDYMO STIPRINIMAS, KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS BENDRADARBIAVIMAS SU ŠVIETIMO ĮSTAIGOMIS.

Tai sudarytų platesnes sąlygas mokytojams tobulinti savo kompetencijas, stiprinant pilietiškumo nuostatas, suteikiant žinių nacionalinio saugumo ir gynybos srityje bei gebėjimų taikyti jas moksleivių ugdymo procese. Taip pat galėtų būti parengti atitinkamų dalykų moduliai moksleiviams. Taip jaunimas galėtų įgyti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos pagrindus. Skatinsime mokyklas ir mokytojus bendradarbiauti su šaulių sąjunga ir steigti jaunųjų šaulių kuopeles.

2. ATSPARUMO HIBRIDINĖMS GRĖSMĖMS STIPRINIMAS

Įgyvendinsime nekonvencinės gynybos planus ir pajėgumus, apimančius visuotinę gynybą, visuomenės atsparumą ir pilietinio pasipriešinimo strategijas. Būtent visuotinė gynyba ir nekonvencinio karo pajėgumai gali atgrasyti, atidėti ir sutrikdyti galimas Rusijos hibridines grėsmes ir karines atakas. Todėl, stiprindami visuotinės gynybos galias ir atsižvelgdami į ekspertų patarimus, vystysime nekonvencinius pajėgumus.

Šiuo tikslu, bendradarbiaudami su patriotinėmis, valstybės gynybines galias stiprinančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis, įsteigsime tris (pagal karines apygardas) pilietinio pasipriešinimo mokymo centrus. Įteisinsime vieningą ginkluoto pilietinio pasipriešinimo dalyvio atpažinimo skiriamąjį ženklą. Taip pat sieksime JAV, NATO ir ES partnerių paramos nekonvencinių pajėgumų vystymui, stiprindami bendradarbiavimą krizių valdymo, kovos su hibridinėmis atakomis srityse, keisdami žvalgybine informacija, organizuodami ir dalyvaudami mokymuose.¹

Kovai su hibridinėmis grėsmėmis pravartu turėti nacionalinius arba regioninius žvalgybos centrus, kuriuose būtų integruoti kariuomenės, policijos, sienos apsaugos tarnybos, saugumo tarnybų analitiniai ir žvalgybiniai pajėgumai. Tai pagerintų perspėjimą apie galimas hibridines atakas ir sąveiką su NATO ir ES partneriais.²

Hibridinių grėsmių užkardymui labai svarbi ir efektyvesnė ES išorės sienų apsauga. Lietuva ES yra pateikusi siūlymą nustatyti bendrą išorės sienų apsaugos standartą. Toks standartas padėtų šalims įdiegti modernias ES išorės sienų stebėjimo ir kontrolės technologijas, integruoti nacionalines sienų stebėjimo sistemas europiniu lygiu ir realiu laiku dalintis duomenimis, užkertant kelią nelegaliam sienų kirtimui, kontrabandai ir kitiems nusikaltimams.

Vakarų valstybių patirtis liudija, jog hibridinės grėsmės apima ir išorinį trečiųjų šalių poveikį demokratinei santvarkai, rinkimams bei politinei sistemai. Todėl Lietuvos politinės sistemos atsparumas priešiškų valstybių įtakoms – neskaidrių priklausomybės schemų nuo Rusijos verslo, šešėlinio politinių kampanijų finansavimo ir pan. užkardymas – bus vienas iš esminių naujosios Vyriausybės prioritetų. Bus parengta ir įgyvendinta nacionalinė hibridinių grėsmių užkardymo ir politinės sistemos atsparumo stiprinimo strategija.

¹ Stephen J. Flanagan, Jan Osburg, Anika Binnendijk, Marta Kepe, Andrew Radin, „Deterring Russian Aggression in the Baltic States Through Resilience and Resistance“. Research Report. Rand Corporation, 2019 m. balandžio 15 d. <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2700/RR2779/RAND_RR2779.pdf> [žiūrėta 2019-08-23].

² Ten pat, p. 27.

3. UGDYSIME VISUOMENĖS ATSPARUMĄ PROPAGANDAI IR KOVOSIME PRIEŠ „FAKE NEWS“.

Telksime visuomenės iniciatyvas kovai su dezinformacija ir informacinėmis atakomis. Stiprinsime pilietinio ugdymo pamokas mokyklose, taip ugdydami kritinį visuomenės mąstymą. Priimsime įstatymų pakeitimus, leidžiančius mažinti Lietuvoje transliuojamos ir retransliuojamos trečiųjų šalių televizinės produkcijos kiekį ir labiau integruotis į europietišką informacinę erdvę. Plėsimė Lietuvos radijo ir televizijos komisijos funkcijas, kad ji galėtų užkardyti Lietuvoje tautinę nesantaiką ir neapykantą kurstančius tinklalapius. Stiprinsime privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, ypač užtikrinant kritinės infrastruktūros kibernetinę apsaugą, plėsimė visuomenės informavimą apie kibernetinėje erdvėje kylančius pavojus.

4. TOLESNĖ KIBERNETINĖS ERDVĖS APSAUGA.

Siekiant didinti Lietuvos atsparumą kibernetinėms grėsmėms būtina: toliau vystyti nacionalinius kibernetinės gynybos pajėgumus, stiprinant karinį ir civilinį bendradarbiavimą šioje srityje bei visuomenės įtraukimą; plėtoti privataus ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą, ypač užtikrinant kritinės infrastruktūros kibernetinę apsaugą; plėsti visuomenės informavimą apie kibernetinėje erdvėje kylančius pavojus; stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, toliau plėtojant Lietuvos inicijuotus tarptautinius projektus, ypatingą dėmesį skiriant Lietuvos–JAV bendradarbiavimui kibernetinėje srityje.

Būtina nedelsiant atlikti valstybinių duomenų centrų, kuriems keliami aukščiausi saugumo ir patikimumo reikalavimai, auditą, įvertinant patalpų (serverinių), įrangos, programinio aprūpinimo saugumą, apsaugą bei rezervinių kopijų saugojimo reikalavimų laikymąsi.

5. SU RUSIJA AR KINIJA SIETINŲ INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ NAUDOJIMO VALSTYBINĖSE ĮSTAIGOSE, ĮMONĖSE IR KRITINĖS INFRASTRUKTŪROS OBJEKTŲ VALDYME NUTRAUKIMAS.

Lietuvos valstybinėse institucijose ar įmonėse vis dar naudojama nesaugi programinė įranga. Tokios programinės įrangos, kurios kūrėjai siejami su Rusijos žvalgybos tarnybomis, naudojimas valstybės institucijose ir įstaigose kelia grėsmę šalies kibernetiniam saugumui – tiek dėl kibernetinio šnipinėjimo, t. y. Rusiją dominančios informacijos rinkimo, duomenų perėmimo, tiek dėl kibernetinių atakų galimybių panaudojant tam tikrą infrastruktūrą, programas. Įvertinsime, koks yra nesaugių informacinių technologijų ir programinės įrangos naudojimo valstybės institucijose, įstaigose, strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiose įmonėse ir kritinės infrastruktūros objektų valdyje mastas. Taip pat įtvirtinsime nuostatą, kad renkantis reikiamą programinę įrangą, saugos sistemas remiamasi kompetentingų institucijų rekomendacijomis ir vertinimais dėl grėsmių nacionaliniam saugumui.

6. ILGALAIKIS VEIKSMŲ PLANAS, KAD SU RUSIJA STRATEGIŠKAI SVARBIOSE SRITYSE SUSIJUSIOS ĮMONĖS NEGALĖTŲ GAUTI KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS PROJEKTŲ IR ĮSIGIJIMŲ.

Dėl technologinės priklausomybės Krašto apsaugos sistemoje viešuosius pirkimus vis dar laimi su Kremliaus institucijomis susijusios įmonės. Tai kelia rizikas nacionaliniam saugumui, todėl keisime Viešųjų pirkimų įstatymą ir suteiksime teisę pirkimų vykdytojui rengiant su nacionaliniu saugumu susijusių pirkimų technines specifikacijas, reikalauti, kad tiekėjo siūlomos prekės, paslaugos ar darbai nekeltų grėsmės nacionaliniam saugumui.

7. DIDELIS DĖMESYS 5G RYŠIO TECHNOLOGIJŲ RIZIKOMS ĮVERTINTI IR SUVALDYTI.

Sieksime, kad technologijos tiekėjai, dalyvaujantys kuriant Lietuvos 5G ryšio infrastruktūrą, atitiktų transatlantinius saugumo kriterijus. Turime apsaugoti valstybės duomenis, karinę informaciją (tame tarpe ir partnerių) ir strateginius sektorius.

Pagrindiniai iššūkiai:

DERAMOS PAGARBOS UŽTIKRINIMAS KARIAMS IR STATUTINIŲ TARNYBŲ VETERANAMS

VALSTYBĘ GINA NE ABSTRAKČIOS INSTITUCIJOS, O KONKRETŪS ŽMONĖS.

Kariai yra vienintelė piliečių grupė valstybėje, prisiekianti dėl Tėvynės paaukoti gyvybę. Karių darbo ypatumus pabrėžė ir Konstitucinis Teismas (2015 m. lapkričio 4 d. nutarimas), nurodydamas, kad karys turi gauti orų ir visavertį atlyginimą, kuris turi būti nuosekliai didinamas.

TAIP PAT NEGALIME PAMIRŠTI Į ATSARGĄ IŠEINANČIŲ KARIŲ.

Iki šiol Lietuvoje nėra ne tik bendros valstybės paramos politikos kariams veteranams, bet ir „kario veterano“ apibrėžimo, trūksta visuomenės dėmesio šiems asmenims, ypač pirmiesiems nepriklausomos Lietuvos kariams savanoriams, į atsargą išleistiems kariams. Dalis šių asmenų sunkiai integruojasi į visuomenės gyvenimą, darbo rinką. Kasmet didėja ir karių, dalyvavusių tarptautinėse operacijose ar išleistų į atsargą, skaičius. Todėl tinkamos karių veteranų politikos kūrimas ir įgyvendinimas įgauna vis didesnę svarbą.

Pagrindiniai darbai:

1. KARIŲ INTEGRACIJA Į DARBO RINKĄ.

Sukursime ir įgyvendinsime karių integracijos į laisvą darbo rinką programą. Taip pat gerinsime į atsargą išleidžiamų karių integraciją į darbo rinką. Šiam tikslui įgyvendinti įsteigsime Karjeros centrą prie Krašto apsaugos ministerijos, kuriame karininko karjera planuojama nuo tarnybos pradžios iki išeinant į atsargą.

2. SPECIALI MOKYMOSI VISĄ GYVENIMĄ PROGRAMA KARIAMS.

Įdiegsime vadinamąjį „pareigūno krepšelį“, kuris leistų užtikrinti nuolatinį karių mokymąsi bei galimybes persikvalifikuoti. Ši funkcija turėtų būti integruota į bendrąją dabartinę profesinio mokymo sistemą ir leistų iš esmės padidinti karių apmokymo ir įdarbinimo efektyvumą. Profesinio orientavimo paslaugos jų pačių pasirinkimu galėtų būtų teikiamos ir kitose atestuotose Lietuvos mokymo įstaigose.

3. „KARIO VETERANO“ SĄVOKOS TEISINIS APIBRĖŽIMAS.

Įteisinsime „kario veterano“ sąvoką teisės aktuose.

4. BŪSTO PASKOLŲ GARANTIJOS KARIAMS.

Numatysime, kad veteranai, aktyvios tarnybos kariai, našliais likę teisėti karių sutuoktiniai galėtų pretenduoti į būsto paskolų garantijas. Jos leistų gauti paskolą neturint jokio pradinio įnašo ir užstato. Vyriausybė garantuotų ketvirtadalį paskolos.

5. KARIŲ PENSIJŲ INDEKSAVIMAS.

Teisės aktuose numatysime pareigūnų ir karių valstybinių pensijų indeksavimo mechanizmą, kad keičiantis ekonominėms sąlygoms šių pensijų perkamoji galia nesumažėtų. Tie patys principai bei kriterijai bus taikomi ir kitų statutinių tarnybų veteranams.

PROGRAMĄ RENGĖ:

**Audronius Ažubalis, Arvydas Anušauskas, Laurynas Kasčiūnas,
Žygimantas Pavilionis, Jurgita Šiugždinienė, Lukas Kačiušis,
Algirdas Kazlauskas, Saulius Pečeliūnas.**